

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA' MUME MOCGOCYA' HAKYAW DANTIIGELIKAN

Kúmapabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bée ká kan ni bònnya ye, àni kó bée ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bée ya hòknya' sàbati, kà bée kánya jásuma' dúnya' sìgi' la.

K'à mìnà à mà kó mocgya háke lónbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kòk, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à mìnà mà tèle kúra min bora, à fòra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fò, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó mocgw kà síran ngon já, ò banna, kó fàgantánya júgu banna, ò kuma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà mocgya' háke' látanga ní sàriya' sigili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mocgw kàna wájibiya kà múruti bènkan' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé ke jàmanaw ni ngon ce,

K'à mìnà à mà dúnya' mume sáratikan' ná, Dúnya' jàmanaw yá tɔ màntonw bée kà à yira kó ù lánin be mocgya' hákeyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bònnya' ní à lànbe' la, ù lánin be cew ní mùsow kányangonmaya' lá háke' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mocgya' yá je sàbati, àni kà jánamaya' kecogo núman' sìgi sèn kán hòknya' berebere kòk,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ù bé jen ní Tɔnba yé kà mocgya' hákeyaw látanga à já' mà dúnya' mume kòk,

K'à mìnà à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sɔk ní benkélenma má ke mocgya' hákeyako ní à hòknyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ngonlajereba' kà í kán' bila kà dunya' mume mocgw hakeyaw dantigelikikan gánsi kà à yira ò nàniya nguman yé fɛen ye, mín ká kán kà kee mànton' ni násɔk' bɛɛɛɛ ləŋŋini ye, yálasa mocgw kelen kelen bɛɛɛɛ, àni jɛɛkulu kelen kelen bɛɛɛɛ ye nin dantigelikikan' nín tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔkɔkɔ, kà fɛɛɛɛ kee dɔkɔkɔnin dɔkɔkɔnin ù ya húkumu' kɔkɔkɔ, wálima dúnya bɛɛɛɛ kɔkɔkɔ, kà hákɛya nínugu ní hòkɔkɔnya nínugu látàngali' yíriwa, àni kà à kee bɛɛɛɛ ye sɔk ù mà jɔjá mà, à kɛera ù ya jàmana kɔkɔkɔna ye, wálima jàmana gbɛɛɛɛ min bé ù ya màra' kɔkɔkɔ.

Baabu jonna

Wólo' lá, hádamaden' bée ye hòknya ye, bée ká kán lànbe ní hákeyaw Mocgw bée ye hákilitigi ye, bée ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ngon mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mocgw' bée dɔ be kà à lɔn kó í ká kán ní mocgya hákeyaw ní à hòk kófɔnin' bée ye nín dantigelikikan' nín kòk, mocgw má bɔ mocgw kɛɛnɛɛnninya lá, fàragbeko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à ce ni múso má bɔ ngon ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, hákilila ye mín yé pólitikiko' lá, wálima hákilila gbɛɛw, ó te à bɔkɔkɔ te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígiya ni bólokolonya te à la, jàmakalako ni hòknyako te à la ; fɛn o fɛn be nà ní wólomali' ye mocgw ní ngon ce, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, bɔkɔkɔ má bɔ bɔkɔkɔ la. I bɔkɔkɔ' lànbe' tɔw ce' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yɛɛmahòknyanin ye, à ke jàmana ye mín be jàmana gbɛɛ ya màra kòk, wálima à be à yɛɛ bólo jàmana gbɛɛ ya húkumu' kòk, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

ጠጋጋ' kera cogo ó cogo, à ká kán ní jánamaya' ye, à ká kán ní hɔɔɔnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

ጠጋጋ sí te sé kà mìnà kà í kɛ jɔn ye wálìma kà í kɛ bólokoጠጋጋ ye, jɔnya' bánna, jɔnféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán ጠጋጋ sí ye jàngáta, wálìma kà làjába, wálìma kà à ní tɔɔ, níjuguya' dānmátēme' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

፪ ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kera yɔɔ ó yɔɔ ye.

Báabu 7 nan

፪ ká kán sàriya' lá, àyiwa ፪ ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ à má kɛ wólomali ye. ፪ ká kán ní kɔsemɛ ye sàriya' là kà i yere tanga bɔ wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dāntigelikan' nín sɔsɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔsɔlì' ye.

Báabu 8 nan

A be ben ጠጋጋ ፪ ye cɛn yere l, í ye í ya jàmana' sàriyasó' màgbɛ sàriya' mín jásininin be ò kóɔa' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, minw be jàmana sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán ጠጋጋ sí ye mìnà, wálìma kà dòn kàso' la, wálìma kà à gben kà bɔ à fàso' la, kà à sɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán ጠጋጋ' ፪ ye, ፪ fána ká kán ò lá, ni bèn kera i kán, i ya kiti tige námara te min na, ፪ ja'na, tìribinali la, mín be à yere sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribinálì' mín bena jó dí à mà kà à ya háke lɔ à ye, wálìma kà jàlakì' bèn à kán cɛn' yere la, ni à jó tɛ à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnaliko lára ጠጋጋ ó ጠጋጋ kùn, à te se kà mìnà ábada, fó ni kítì kà à yìra tìribinálì' la, kà à sɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àle nɔ' lò làkika' la.

2. ጠጋጋ sí te se kà mìnà kó la, kó' mín ketuma' kà à sɔɔ kójugu tɛ i ya jàmana' kɔɔ, wálìma dúnya' sàriya' la. ጠጋጋ' be kó' kɛ tuma' mín na fána, à ni nàngilì' mín ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te ben ጠጋጋ sí ye i sèn' dòn ጠጋጋ gberɛ ya jánamaya' kópaw la, à ya sókɔɔ kópaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔɔna gundow la, kà à sɔɔ jɔnjɔn te à lá ; wálìma kà ጠጋጋ' lèebu, kà à tɔɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ ፪ kɔ kɔɔ kà i látàngà kà bɔ ò kó sùguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔ, yɔɔ ó yɔɔ ká dí i ye, jàmana' yɔɔ' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna ፪ ye.

2. Kà bɔ à fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna ፪ ye.

Báabu 14 nan

1. ɲáɲimabori' ɲá, mɪn ye kà siran i ní' ɲá kà i yere ɲíni, à be ben bee ye ye dògotu ɲíni, kà jàmana gberɛ ɲíni, kà i kàlifa' sigi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.

2. Kà kójugu' ke sàriya' ká kán kà i nɔ' mɪna mɪn na, wálima mɪn dúnya' sàriyaba' ɔɔɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gberɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔɔɔ' kɛra cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.

2. Mɔɔɔ si ya jàmanadénnya' te se kà bɔsi i la kà à ɔɔɔ kùn ɲɔɲɔ te à wà mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgberɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálíkuya' mà, à be ben i ye fúru ke, kà ke ; lónanya ní dùgulénnya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bee ká kán sàriya' la, fúru' sirilí' la, celasígí' kɔɔ, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.

2. Fúru' te sé kà sirí ní à má ke ni fúruɲɔɲɔ' fila ya ɲɛn' ye.

3. Dénbaya dénbayaw kenin ɲɔɲɔ kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔɔɔ kɛlen, wálima jekúlu', bee ká kán ni táya' ye, bee tá ye i tá ye.

2. Mɔɔɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mɪn ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mɪn mɪna, díina' mɪn ká dí i ye, benna bee ye ; ò kɔɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbe la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bee be se kà i ya séli' ni ya díina' ke i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kɛnɛ' kán, à kɛra kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mɪn ká dí mɔɔɔ' mɪn ye, ò benna i ye, à fɔli' kɛnɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔɔ' ye kó mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ ɔɔɔ à hákilila' kánma, mɔɔɔ se kà mɔɔɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi yɔɔ' mɪn ká dí i ye, jàmana' mɪn ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà ɲɔɲɔ láɲɛn ɲɔɲɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sìgi, ò dàgara mɔɔɔ' bee ye.

2. A te se kà wájibiya mɔɔɔ si kán, kó i ye ke tɔn dɔ tɔnden ye kà à ɔɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn i fàso' kónaw ɲánabɔli' la, à kɛra yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔɔɔ gberɛ la, i yere kà mɔɔɔ' mɪn sùgandi i yere mà.

2. Kà ɔyɔɔ' ɔɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔɔɔ bee ye, wà bee ká kán à la.

3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ɲ lánkenemaya kàlafíli' sèn' fɛ, ní' ò ye wóte' ye, námara te mɪn na. O kàlafíli' ká kán kà ke tuma ni tuma, bee ye wóte cógo kɛlen na, gùndo la wálima cógo la, bee be i yere le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénýa' húkumu' kɔɔ, bæ ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ demé' ye, i ya dúnyalatige' gbeyaw la ; bæ ká kán ni nàfasɔɔ hákeya' ye, àni mɔɔya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mín be í lànbe' kɔɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bæ ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bæ ká kán kà látànga báarasɔɔbaliya' fána mà
2. Mɔɔ' ni mɔɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakela' bæ ká kán ni sàra ye, mín be bèn à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònýa' kɔɔ ; kà síninasigi' fána jàte' mìnà ò la n'à be bèn.
4. A be bèn bæ ye sendika sìgi, wálima kà dòn sendika' la, yálasa kà i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bæ ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán kà baara' bìla tùmà ni tùmà.

Báabu 25 nan

1. Bæ ká kán ni jánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɛɔɔ, ù sìyɔɔ', ù fúrakeli', àni jánamaya' làganfiyalan' be mɔɔya' cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya demé' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà làsìgi, ní lùjura kà à sɔɔ, ní à ke firiyatɔ ye, ni kɔɔ' nàna kà à dese, wálima gbeyaw' fɛn ó fɛn kà à sɔɔ, mín be à ke desebagatɔ ye kà à sɔɔ à yere nɔ te.
2. Mùsow ya kɔɔmaya' ni dénw ya dénmisenya' ká kán ní demé màgbèn kɛɛkɛɛnnin ye. A kera fúrukɔɔden ye, wálima à kera fúrukɔɔden ye, dén' bæ ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bæ ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'àfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà ke fɛ lɔɔkɔɔnin ye ; sánfekalan' ká kán kà mɔɔya bæ mà, bæ ká kán kà kánya à la.
2. Kàlan' làjini' ká kán kà ke kà mɔɔ' ya hádamadenya' fá, àni mɔɔya' hákew ni à hɔɔnya' làsàbati. A ká kán kà jɔɔnfaamuya jɔɔnbonya' sàbati mɔɔw ni jɔɔn ce, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni jɔɔn ce, àni kà dúnya' tɔnba' demé nàsuma' la dúnya' kɔɔ.
3. Dén' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàce ni bàmuso' tá lè ye fɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be bèn bæ ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni jánagbew la, kà dàamu' sɔɔ sékow la, àni kà i nìyɔɔ' ke lɔnkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔɔ.
2. Fɛn ó fɛn bɔra lɔnkow ni sékow ni másalaw kɔɔ, ní à béna ke báasi mɔɔw mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, bæ ká kán ni làtangali ye òlugu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' kɔɔ hákeyaw ni hɔɔnya' sàbatili' sìgida' la, jàmana' kɔɔ, àni dúnya' mùme kɔɔ, bæ ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya háké' ye mɔɔ kélen kélen bɛ kùngo ye, k'à lá à kán ní sìgida' tɛ, i ya mɔɔya' te dáfa.
2. Dàn sí te mɔɔ' ya hákeyaw' ni à ya yɛɛmabíla' la, fò à dɔ bɛ kà i kɔɔsi à kana mɔɔ gbɛɛ tɔɔ, à ye i jànto mɔɔ gbɛɛ ya hákeyaw la, àni jógoɔnumanya' ni nàlì' ni jàma' làganfíya' kánma, bɛɛkanya' kɔɔ.
3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-yɛɛ-ye' te bɛn cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔɔ.

Báabu 30 nan

Yɔɔ sí te dántigelikan' nìn kɔɔ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔ gbansan be sé kà míriya gbɛɛ bɔ ò kɔɔ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dántigelikan' nin hákew ni à hɔɔnya' bɛnni' ye.
